

Livsmiljöenheten/Kulturmiljö/Plan
Joakim Hansson

H 022 Jordbruk
A 022 (Baudgård)

10
Riksantikvarieämbetet
2001-10-17
Dnr 311-1274-2001

adl

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Änggårde 6:4, Rone, Gotland.

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Änggårde 6:4, Rone, Gotland.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1§ första stycket lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, fastigheten Änggårde 6:4, Rone, Gotland för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar manbyggnaden med sitt bakbygge (1). Till byggnadsminnet hör ett skyddsområde som avgränsats med heldragen svart linje på bifogade karta (bilaga 1) bestående av trädgård. Till BM hör ej utedasset (2).

SKYDDSBESTÄMMELSER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap. 2§ KML följande skyddsbestämmelser:

1. Ovan angiven byggnad (1) får inte rivras, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaden får inte göras ingrepp i stomme d.v.s. grund, bärande väggar, bjälklag, takkonstruktion och murstockar.
3. I byggnaden får inte fast inredning och inte heller ytskikt borttagas eller förändras.
4. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Ädelträdbestånd och flerårigt växtmaterial skall bevaras.
5. Byggnadsminnet skall underhållas så att det inte förfaller.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna enligt 3 kap. 14§ i KML.

2001-10-21 beslöt Mh...
An. Kerna till...
BM-reg ö Ur/mey

bm-ängglrde bmf.doc

BYGGNADSBESKRIVNING

Änggårde 6:4 är den mellersta av, idag, tre gårdsparter. Manbyggnaden (1) är huvudsakligen uppförd i sandsten och har en för Gotland typisk parstugeplan, med ett senare tillkommet bakbygge i samma material. Hela byggnaden har tidigare haft en takbeläggning med sandstensflis. Efter en längre tid med ett provisoriskt papptak återställs nu sandstensflistaket på ett undertak av falor. Utedasset (2), som har en stående träpanel på en regelstomme under ett spåntak, är från tidigt 1900-tal. I gårdsbildan har även ingått en flygel och en ladugård. Den förra har rivits och den senare är frånstyckad och inlemmad i grannfastigheten.

Manbyggnaden på Änggårde är uppförd i flera etapper där någon exakt datering är svår att få. Den äldsta delen byggdes på 1700-talet som en s.k. enkelstuga med hall, vardagsstuga och kammare. I början av 1800-talet byggdes huset ut och en sal tillfogades. Byggnaden fick då även en andra våning med hall, brudkammare (även kallad "rysskammaren", med anledning av sina målningar från tiden för den ryska ockupationen 1808) samt två vindsrum. Omkring 1800-talets mitt genomgick byggnaden ännu en omfattande om- och tillbyggnad. Salens sandstensspis ersattes av en stänkmålad kakelugn. Då tillkom även det något lägre bakbygget med kök och brygghus på bottenvåningen samt två förrådsrum på övervåningen. Vid samma tid fick bottenvåningen nya fönster med trerutors, träspröjsade fönsterbågar. Fönstret i övervåningens farstu är blyspröjsat. Rummen i bottenvåningen har bjälktak, förutom salen som har ett målat brädtak. På övervåningen har kammaren ett papptäckt brädtak, medan övriga har synliga takstockar och falor. Husets snickerier, som ytter- och innerdörrar och listverk, finns kvar i varierande skick. I huset finns tre bemålade väggskåp från 1700-talet.

Omkring sekelskiftet, 1800-1900, putsades bostadsutrymmenas innerväggar för att ge ett slätt underlag för tapeter. Dessa finns ej längre kvar på väggarna utan endast sparade som lösa referensbitar. Kökets inredning, med järnspis och en öppen spis av återanvänd skeppsplåt samt bänkar, är från 1920-tal.

Eftersom byggnaden inte moderniserats under 1900-talet har den fått behålla sin särpräglade konstruktion, planlösning och sina snickeridetaljer. Den utgör därmed en viktig del i den gotländska bebyggelsehistorien. Änggårde speglar väl den lokala byggnadstraditionens material- och formanpassning och dess utveckling, från 1700-talet till det tidiga 1900-talet.

Efter en nästan 80 årig törnrosasömn, som överloppsbyggnad, restaureras Änggårde 2000-2001. Bl.a. får byggnaden tillbaka sitt flistak. Detta är mycket lovligt då det endast finns ett fåtal bostadshus på södra Gotland som har denna förr så dominerande taktäckning. Den invändiga restaureringen syftar till att varsamt återställa byggnadens särpräglade 1700- och 1800-tals karaktär. Köket behåller däremot sin 1920-talsprägel. I och med denna restaurering kan Änggårde fortleva som bostad, varsamt anpassad till ett modernt boende utifrån byggnadens befintliga förutsättningar.

KOMMENTARER

Med exteriör menas t.ex. takutformning, takmaterial, skorstenar, fönster inklusive beslag, dörrar inklusive beslag och fasadmaterial.

Med fast inredning menas t.ex. spisar, spiskupor, kakelugnar, golv- och takbräder, innertrappor, listverk, väggbeklädnad, fast skåpinredning, snickerier, paneler, väggskåp och dörrar inkl beslag.

Ävsikten med skyddsbestämmelserna är att inga exteriöra eller interiöra förändringar skall ske, utan byggnaden skall behålla sin ursprunglighet för framtiden. Därför är även mindre förändringar av t.ex. markbeläggning uppsättning av tunar, grindar, antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar lampor m.m. tillståndspliktiga. Då det gäller interiören är tapetsering, ommålning, eldragningar m.m. tillståndspliktiga. Både exteriöra och interiöra ändringar skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

För underhåll och restaurering skall kontakt tas med Länsstyrelsen i Gotlands län/ Livsmiljöenheten/ Kultur.

Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret skall kontaktas i osäkra fall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Gotlands län, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap. 21§ KML tillämpas utan hinder av att ev. talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE M.M.

Beslut i detta ärende har fattas av landshövding Lillemor Arvidsson

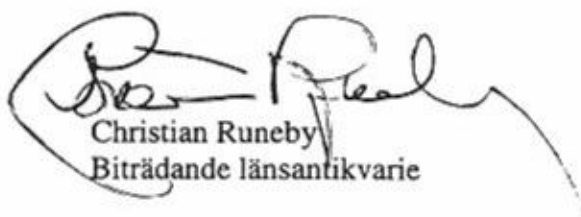
Föredragande har varit biträdande länsantikvarie Christian Runeby.

Den förberedande handläggningen har utförts av Tor Sundberg och Peter Olsson vid Läns museet på Gotland och Joakim Hansson vid länsstyrelsen.

I den slutgiltiga handläggningen har även deltagit länsassessor Lena Johansson.

Lillemor Arvidsson
Landshövding

Christian Runeby
Biträdande länsantikvarie

Kopia till:

RAÄ

Byggnadsnämnden

Länsmuseet på Gotland

Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut:

RAÄ

Lantmäteri myndigheten

Länsmuseet på Gotland

Byggnadsnämnden

Länsantikvarien

BILAGA I

ÄNGGÅRD 6:4
RONE
GOTLAND

Jakobs

6:1

Änggå

6:4

3:3

2:5

2:4

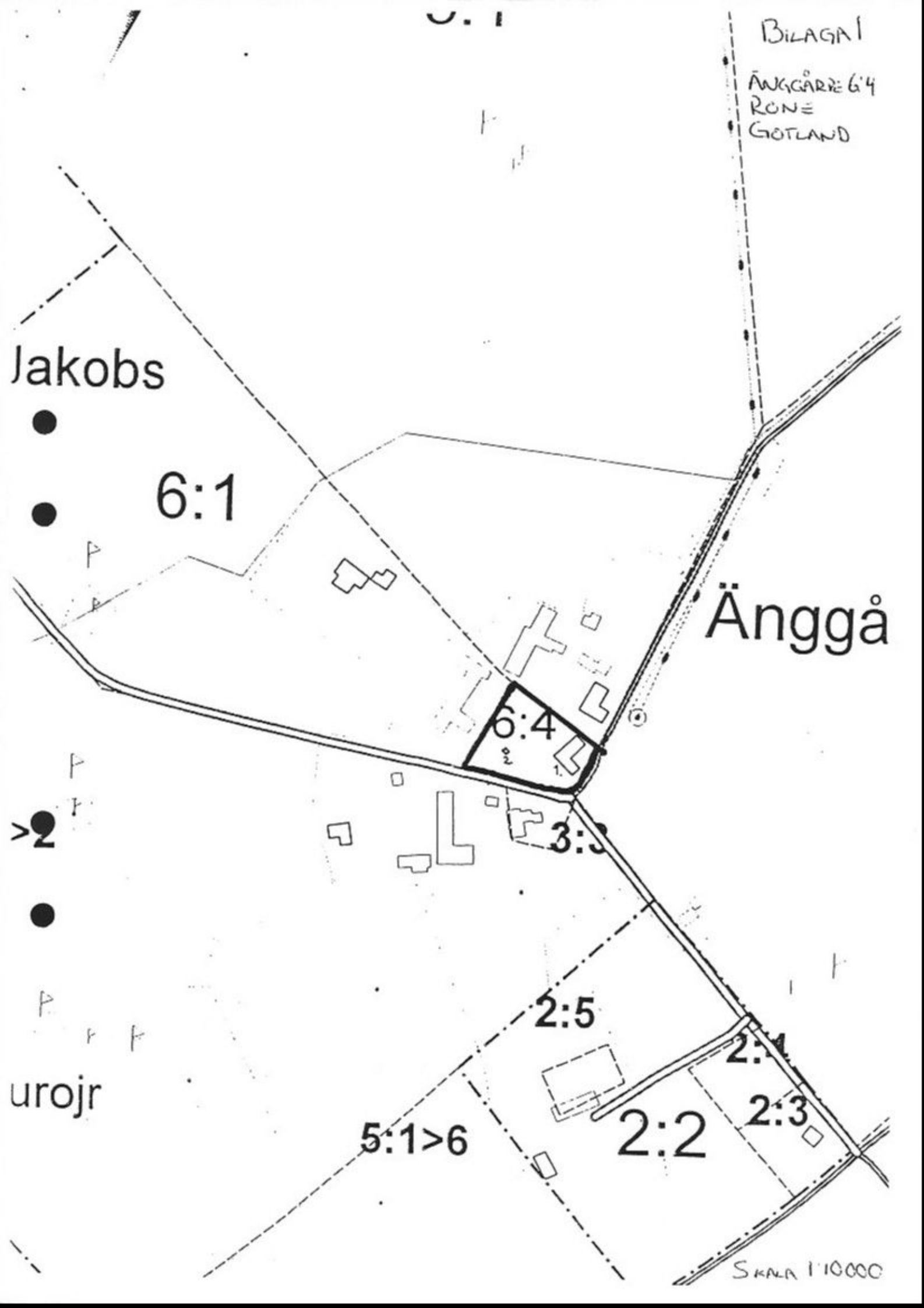
2:3

2:2

5:1>6

urojr

SKALA 1:10000

Ekonomisk karta

Databasens innehåll
Utrinningsdatum 1997-03-11

